

Nekrolog P. D. A. Harveya, *Professor Geoffrey H. Martin, CBE, 1928-2007*, posvećen je prikazu života i rada Geoffreya H. Martina, preminulog 20. prosinca 2007. godine. Prateći njegov rad, prije svega kao profesora povijesti na Sveučilištu u Leicesteru i u Public Record Officeu, ukazuje se na njegov doprinos srednjovjekovnoj povijesti, arhivistici u Velikoj Britaniji i British Records Association čiji je bio dugogodišnji i aktivni član.

Na kraju broja objavljeno je dvanaest prikaza monografija u kojima se obrađuju različiti aspekti iz britanske i europske srednjovjekovne i ranonovovjekovne povijesti. U rubrici *Shorter notices* (Kraće obavijesti), profesor William Gibson ukazuje na devet monografija izdanih tijekom 2007. i 2008. godine, s kratkom ocjenom njihovog značaja i doprinosa povijesnoj i arhivističkoj znanosti.

Nenad Bukvić

Achivar, 62, 2-4(2009)

Iako je drugi broj časopisa u 2009. godini posvećen pitanju vrednovanja arhivskog gradiva, u njemu je objavljeno i nezaobilazno izvješće o trenutnim mjerama saniranja zgrade i spašavanju gradiva Gradskog arhiva u Kölnu (zgrada se urušila 3. ožujka 2009. prilikom čega su dvije osobe izgubile život – pretpostavlja se da je uzrok urušavanja bilo obližnje gradilište podzemne željeznice). U Gradskom arhivu u Kölnu, smještenom u zgradi izgrađenoj 1971, čuvalo se gradivo nastalo djelovanjem gradskih ureda i ustanova (oko 26 dužnih kilometara) od srednjeg vijeka do sredine 20. stoljeća, mnogobrojne isprave (65.000 od 922. godine), karte i planovi (104.000), plakati (50.000) te ostavštine (818) i spisi privatnih i pravnih osoba. S oko 30 dužnih kilometara gradiva Gradski arhiv u Kölnu bio je najveći njemački komunalni arhiv. Nakon urušavanja spremišnog prostora i čitaonice, oko 90% gradiva bilo je zatrpano i nakon šest mjeseci oko 85% više ili manje oštećeno iskopano. Nova zgrada arhiva trebala bi biti završena do 2014, ali na pitanje kada će arhiv ponovo biti u stanju obavljati djelatnosti preuzimanja, obrade, zaštite i korištenja gradiva, ne može se odgovoriti, budući da se za spašavanje, restauriranje i ponovnu obradu i sređivanje predviđa razdoblje od 30 godina. S obzirom na urušavanje zgrade i oštećeno gradivo, od kojeg je dio zauvijek izgubljen (optimistična procjena – oko 5%), u izvješću se za lipanj 2009. u organizaciji Zemaljskog arhiva Sjevernog Porajnja i Westfalije (Nordrhein-Westfalen) i Grada Kölna najavljuje stručno savjetovanje o kulturnim i financijskim posljedicama ove nesreće i prijedlozima o mogućnostima osiguranja i zaštite arhivskog gradiva u sličnim tragičnim slučajevima. Tema rasprave bit će građevinski i arhivistički standardi te nužna logistika i skrb za arhivsko gradivo u slučaju opasnosti

te s time povezane strategije zaštitnog mikrosnimanja i digitalizacije arhivskog gradiva.

Glavna tema časopisa – vrednovanje – razmatra se na primjeru gradiva komunalnih arhiva (Irmgard Christa Becker) te gradivu nastalom djelovanjem političkih stranaka (Angela Keller-Kühne) i sveučilišta (Max Plassman), kao javnih ustanova koje čuvaju informacije o socijalnom, političkom, znanstvenom i kulturnom životu određene zajednice (grad, općina). Iako se vrednovanje gradiva temelji na arhivističkim (arhivska teorija i praksa) i korisničkim zahtjevima (privatni građani i znanstveni istraživači), autori članka opisuju trajnu nesigurnost prilikom izbora zapisa za trajno čuvanje s obzirom na utjecaj saznanja o sve manjem proračunu arhiva (nedostatak osoblja i spremišnog prostora). Kako bi se što detaljnije, ali i racionalnije moglo odgovoriti na pitanje koje vrste gradiva i u kojoj količini sistematiziraju gospodarski, socijalni, kulturni, znanstveni i politički život zajednice, pozivaju na međusobnu razmjenu iskustava arhivista, tj. povećanu transparentnost vrednovanja.

Treći broj *Archivara* obrađuje sveprisutnu temu pristupa arhivskom gradivu u digitalnom okruženju. Prilog Kathrin Schroeder i Karstena Hutha predstavlja koncept metapodataka "Digitalnog arhiva" u Saveznom arhivu Njemačke, a Jeong Kwang opisuje iskustva Južne Koreje u obradi i pohrani elektroničkih dokumenata u kojoj oko 98% svih zapisa nastaje u elektroničkom obliku, zbog čega je Nacionalni arhiv Koreje (National Archives of Korea) utrošio više od tri milijuna dolara na razvitak elektroničkog Records-Management-Systema. Autori navedenih priloga suglasni su da su dugoročna pohrana i osiguranje dostupnosti arhivskog gradiva u digitalnom obliku mogući, ali samo uz uvjet međusobne suradnje između arhiva, upravnih institucija te stvaratelja registraturnog i arhivskog gradiva.

Stalna rubrika časopisa, koja u svakom broju predstavlja arhive određene regije, ovaj je put posvećena Gornoj Falačkoj (Oberpfalz). Broj i raznolikost arhivskih ustanova (Državni arhiv Amberg – regionalni arhiv Gornje Falačke, Gradski arhiv Regensburg, Biskupski središnji arhiv Regensburg, Arhiv Zaklade bolnice Sv. Katarine u Regensburgu, Središnji arhiv kneza Thurna i Taxisa u Regensburgu, Sveučilišni arhiv Regensburg, Arhiv Povijesnog društva za Gornju Falačku i Regensburg) navedenog područja svjedoče o dugoj tradiciji čuvanja i zaštite arhivskog gradiva, a predstavljene su u obliku kratkih prikaza u kojima se donosi povijest institucije, sadržaj gradiva kojim raspoložu te opis materijalne i tehničke opremljenosti (spremišni prostor, čitaonica).

U središtu zanimanja četvrtog broja *Archivara* iz 2009. godine je izgradnja i preuređivanje odnosno modernizacija arhivskih objekata. Sebastian Barteleit izvješćuje o građevinskim planovima Saveznog arhiva Njemačke na lokaciji Berlin-Lichterfeld, Peter Hoheisel, Bernd Scheperski i Petra Sprenger predstavljaju

planove preuređenja i proširenja objekata Državnog arhiva Saske u Freibergu i Dresdenu, a Clemens Rehm i Jürgen Treffeisen proširenja Generalnog zemaljskog arhiva u Karlsruheu. Navedeni projekti razlikuju se u tehničkim pojedinostima (dimenzije, lokalno okruženje, infrastruktura) te svrsi i zadacima (čitaonica, spremišni i uredski prostori), ali povezuju ih zahtjevi za ispunjavanjem građevinskih i arhivističkih standarda i ograničenja proračuna, tako da se traže pragmatična i racionalna rješenja, koja opet podrazumijevaju usku suradnju arhitekata i arhivista te oslonac na iskustva iz ranijih projekata. Na temelju te suradnje pokušava se uskladiti željeno i izvedivo, budući da su i izgradnja novog objekta i preuređenje starijeg sa stručnog i s financijskog stajališta isplativi samo ako se mogu dugoročno prilagođavati standardima koji se neprekidno razvijaju i mijenjaju. Najnoviji pothvat na koji se navedena načela pokušavaju primijeniti je Gradski arhiv u Kölnu nakon tragične nesreće u ožujku 2009, o čemu izvješćuju Max Plassmann i Andrea Wendenburg.

Danijela Marjanić

Scrinium, 61, 62(2007-2008); 63(2009)

Časopis *Scrinium* glasilo je Društva austrijskih arhivistica i arhivista (*Verband Österreichischer Archivarinnen und Archivare*), koji je utemeljen 1967. Časopis izlazi jednom godišnje.

Posljednja tri broja časopisa (2007-2009) bave se problemima i pitanjima s kojima se javne i privatne arhivske ustanove susreću u primjeni informacijske tehnologije (financijske i tehničke mogućnosti – izrada baza podataka, predstavljanje gradiva i obavijesnih pomagala na internetu) i postupnom razvoju tzv. "digitalnih arhiva". Za godine 2007. i 2008. izašao je zajednički svezak koji je posvećen privatnim gospodarskim te crkvenim arhivima, kao izvorima za gospodarsku, socijalnu i crkvenu povijest, a broj iz 2009. predstavlja arhive austrijskih sveučilišta i znanstvenih instituta i zavoda kao izvore za povijest znanosti (državni, zemaljski/pokrajinski, gradski i općinski /komunalni/, školski i sveučilišni arhivi ubrajaju se u javne arhive). U prilogima su opisana iskustva stečena tijekom posljednjeg desetljeća na projektima predstavljanja i popularizacije gradiva na internetu, njegove digitalizacije te uključivanja u informatičko obrazovanje. U svrhu zaštite i brzog pristupa ulaže se u novu opremu, ali i napominje da, iako pojedini privatni arhivi, u ovom slučaju posebno gospodarski, u usporedbi s državnim arhivima raspolažu u pravilu većim financijskim i tehničkim mogućnostima, i oni postavljaju pitanje opravdanosti ulaganja u "nove tehnologije" s obzirom na podložnost informatičke opreme promjenama te pitanje standarda pohrane odnosno osiguranja trajne čitljivosti podataka u elektroničkom obliku.